

Louise Penny

Locul de unde vine lumina

Traducere din engleză de
Mihaela Apetrei

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactor:
Alunița Voiculescu

Coperta: Faber Studio
Foto copertă: Guliver/Getty Images/ © Dirk Wüstenhagen

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Mihaela Gavriloiu

Corectură:
Dușa Udrea-Boborel
Maria Mușuroiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PENNY, LOUISE

Locul de unde vine lumina / Louise Penny; trad.: Mihaela Apetrei. –
București: Editura Trei, 2017
ISBN 978-606-719-995-6

I. Apetrei, Mihaela (trad.)
821.111(71)-31=135.1

Titlul original: How the Light Gets In
Autor: Louise Penny

Copyright © Three Pines Creations, Inc., 2013

Copyright © Editura Trei, 2017
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-719-995-6

UNU

Audrey Villeneuve știa că lucrurile pe care și le imaginează nu se pot întâmpla cu adevărat. Era femeie în toată firea și putea să facă diferența între real și imaginar. Însă în fiecare dimineață, în timp ce trecea prin tunelul Ville-Marie, în drumul dinspre locuința ei din estul Montréalului spre serviciu, putea s-o vadă. S-o audă. S-o simtă întâmplându-se.

Primul semn era o clipire de roșu, de parcă șoferii ar fi apăsât pedala de frână. Camionul din fața ei vira, se poticnea, se lovea de parapetul de pe margine. Un țipăt nestăpânit se izbea de zidurile dure și se repezea spre ea, înghițind totul. Claxoane, alarme, scrâșnete de frână, strigătele oamenilor.

Apoi, Audrey vedea bucăți imense de beton desprinzându-se din tavan, agățând în cădere un snop de vene și tendoane de oțel. Tunelul își scuipa măruntaiele. Asta ținea în picioare întreaga structură. Asta ținea în picioare tot Montréalul.

Până azi.

Și apoi, apoi... Ovalul luminii, gura tunelului, se închidea. Ca un ochi.

Și apoi, întunericul.

Și lunga, interminabila așteptare. Să fii strivit.

În fiecare dimineață și în fiecare seară când Audrey Villeneuve conducea de-a lungul acestei minuni ingineresti care lega orașul dintr-un capăt în celălalt, tunelul se prăbușea.

— O să fie bine.

A râs în sinea ei. De ea însăși.

— O să fie bine.

A dat muzica mai tare și a început să cânte în gura mare, pentru ea.

Cu toate astea, mâinile i-au rămas încleștate pe volan, apoi i s-au răcit și i-au amortit și inima a început să-i bată tare. Un val de noroi i-a izbit parbrizul. Ștergătoarele l-au îndepărtat, lăsând o semilună vărgată de vizibilitate.

Traficul a încetinit. Apoi s-a oprit.

Ochii lui Audrey s-au mărit. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată. Faptul că trebuia să treacă prin tunel era deja destul de rău. Dar să se oprească acolo era de neconceput. Creierul i-a înghețat.

„O să fie bine.“ Dar respirația îi era atât de slabă, iar vidul din cap atât de mare, încât nu putea să-și audă vocea.

A blocat ușa cu cotul. Nu ca să nu intre careva peste ea, ci ca să nu poată ea să iasă. O încercare timidă de a se opri pe sine să nu dea cu ușa de perete și s-o ia la fugă țipând, departe, departe, până la ieșirea din tunel. A strâns volanul în mâini. Strâns. Strâns. Și mai strâns.

Ochii i s-au îndreptat spre peretele stropit cu noroi, spre tavan, spre celălalt perete. Crăpăturile.

Dumnezeule mare, crăpăturile.

Și încercările fără tragere de inimă de a le acoperi. Nu de a le repara, ci de a le ascunde.

Asta nu înseamnă că o să se prăbușească tunelul, se liniști ea.

Dar crăpăturile se căscau tot mai mari și îi epuizau rațiunea. Toți monștrii din imaginația ei deveneau reali și se făceau tot mai mari, ieșind din și dintre defectele acelea de zidărie.

A oprit muzica, să se poată concentra, foarte atentă. Mașina din fața ei a avansat câțiva centimetri. Apoi s-a oprit.

— Mergi, mergi, mergi, s-a rugat ea.

Dar Audrey Villeneuve era prinsă înăuntru și îngrozitor de speriată. Și n-avea unde să se ducă. Statul în tunel era groaznic, dar ceea ce o aștepta sub lumina cenușie a soarelui de decembrie era mai rău de-atât.

De zile întregi, săptămâni, luni — poate chiar ani, dacă era sinceră cu ea însăși — o știa. Știa că monștrii există. Trăiesc în crăpăturile din tuneluri, pe aleile întunecoase și în casele frumos aliniate. Au nume precum Frankenstein și Dracula, sau Martha, David și Pierre. Și aproape întotdeauna îi găsești acolo unde te aștepti mai puțin.

A aruncat o privire în oglinda retrovizoare și acolo a întâlnit doi ochi căprui, înspăimântați. Dar în reflexia aceea și-a văzut și salvarea. Glonțul ei de argint. Țărușul ei de lemn.

Era o rochie de petrecere minunată.

Petrecuse ore întregi ca s-o coasă. Timp pe care ar fi putut, ar fi trebuit să-l petreacă ambalând cadouri de Crăciun pentru soțul și fiicele ei. Timp pe care ar fi putut, ar fi trebuit să-l petreacă rumenind biscuiți scoțieni în formă de stea și de îngeri și de oameni de zăpadă zâmbăreți, cu nasuri de bomboane și ochi de dropsuri gumate. În schimb,

În fiecare seară când ajungea acasă, Audrey Villeneuve mergea direct în pivniță, la mașina ei de cusut. Aplecată asupra țesăturii verde smarald, a cusut în acea rochie de seară toate speranțele ei. O va purta în seara aceea, va merge la petrecerea de Crăciun, va cerceta încăperea și va simți ochii uimiți ațintiți asupra ei. În rochia ei mulată, verde, demodată Audrey Villeneuve se va afla în centrul atenției. Dar nu o făcuse ca să capete atenția oricui. Ci a unui singur bărbat. Și după ce o va avea, se va putea liniști.

Își va lua povara de pe umeri și își va putea vedea de viață. Greșelile vor fi reparate. Crăpăturile vor fi închise. Monștrii se vor întoarce de unde au venit.

Se vedea deja ieșirea spre podul Champlain. De obicei nu o lua pe aici, dar aceasta nu era nici pe departe o zi obișnuită.

Audrey a semnalizat și l-a văzut pe bărbatul din mașina de lângă ea aruncându-i o privire acră. Ce naiba credea că face? Erau cu toții prinși aici. Dar Audrey Villeneuve era și mai prinsă decât ei. Bărbatul i-a făcut semnul acela cu degetul, însă ea n-a luat-o ca pe o ofensă. În Québec, gestul era la fel de obișnuit ca un fluturat prietenos de mână. Dacă cei din Québec ar fi conceput vreodată designul unei mașini, ornamentul de pe capotă ar fi fost sub forma degetului mijlociu. În mod normal, i-ar fi întors „prietenoasă” gestul, dar acum avea altele în minte.

S-a înscris pe banda cea mai din dreapta, spre ieșirea pe pod. Peretele tunelului se afla la doar câțiva centimetri distanță. Ar fi putut să-și bage pumnul într-una dintre găuri.

— O să fie bine.

Audrey Villeneuve știa totuși că putea fi oricum altfel, numai „bine” nu.

DOI

— N-ai decât să-ți iei dracului o rață a ta, spuse Ruth, strângând-o pe Rosa lângă ea.

O plăpumioară vie.

Constance Pineault a zâmbit și a privit înainte. Acum patru zile, nici nu i-ar fi trecut prin minte să-și ia o rață, dar astăzi chiar o invidia pe Ruth pentru Rosa a ei. Și nu doar pentru căldura pe care i-o dădea rața în această zi amară, geroasă, de decembrie.

Acum patru zile, nici nu i-ar fi trecut prin minte să își părăsească scaunul confortabil de lângă șemineul din bistrău, ca să stea pe o bancă înghețată, alături de o femeie care era fie beată, fie dementă. Dar acum, aici se afla.

Acum patru zile, Constance Pineault nu știa că există mai multe feluri de căldură. La fel ca de sănătate psihică. Acum știa.

— Apăraaaa-reeee, strigă Ruth la tinerii jucători de pe lacul înghețat. Pentru Dumnezeu, Aimée Patterson, și Rosa s-ar fi descurcat mai bine.

Aimée a trecut patinând pe lângă ele și Constance a auzit-o spunând ceva care suna precum „rață”. Sau „cață”. Sau...

— Mă adoră cu toții, îi spuse Ruth lui Constance, sau Rosei, sau aerului subțire.

— Se tem de tine, spuse Constance.

Ruth a măsurat-o cu o privire tăioasă, cercetătoare.

— Tot aici ești? Am crezut că ai murit.

Constance a râs, era un norișor de umor care a plutit pe deasupra părculețului din sat și apoi s-a înălțat împreună cu fumul care ieșea din hornurile caselor.

Acum patru zile, a crezut că a avut parte de ultimul ei zâmbet. Însă, scufundată până la glezne în zăpadă și cu fundul înghețat pe bancă, alături de Ruth, a mai descoperit și alte râsete. Ascunse adânc. Aici, la Three Pines¹. Unde erau păstrate zâmbetele.

Cele două femei priveau în tăcere agitația din părculeț. Nu se auzea decât măcănitul ciudat despre care Constance spera că este al raței.

Destul de apropiate ca vârstă, cele două bătrâne erau complet diferite. Constance era blândă, în timp ce Ruth era aspră. Părul lui Constance era lung și mătăsos, strâns într-un coc ordonat, în timp ce al lui Ruth era aspru și ciopârțit. Constance era rotunjoară, Ruth era ascuțită. Toată numai colțuri și muchii.

Rosa se agită și-și întinse aripile. Apoi alunecă din poala lui Ruth pe banca înzăpezită și se clătină câțiva pași spre Constance. Își făcu loc, urcând în poala lui Constance.

Ruth își miji ochii. Însă nu se mișcă.

Ninsese zi și noapte de când Constance ajunsese la Three Pines. Trăise în Montréal toată viața ei, așa că uitase cât de frumoasă poate fi zăpada. După experiența

¹ Trei Pini (în lb. engleză în original). (N. red.)

ei, era ceva ce trebuia îndepărtat. Era o corvoadă căzută din cer.

Dar aceasta era zăpada din copilărie. Plină de veselie, de jocuri strălucitoare și curate. Cu cât mai multă, cu atât mai minunată. Era o jucărie.

Acoperise casele construite din piatră de râu, ca și pe cele din bârne sau din cărămidă roșie, care înconjurau ca un inel părculețul. Acoperise bistroul și librăria, brutăria și magazinul universal. Lui Constance i se părea că vede un alchimist la lucru, iar Three Pines era rezultatul. Înconjurat de aerul acela subțire și așezat în această vale. Sau, poate, precum zăpada, micuțul sat căzuse din cer, ca să le ofere o aterizare ușoară și altora care ar fi putut cădea.

Când sosise pentru prima dată și parcase lângă librăria Myrnei, Constance își făcuse griji văzând cum rafalele se transformă în furtună.

— Să mut mașina? o întrebase pe Myrna, înainte să meargă la culcare.

Myrna privise pe fereastra Librăriei ei de Cărți Noi și Vechi, cumpănind întrebarea.

— Cred că e bine acolo unde e.

E bine acolo unde e.

Și chiar fusese. Constance nu dormise toată noaptea, din cauza sirenelor de la plugurile de zăpadă. De grijă ca nu cumva să-i ia mașina pe sus și să i-o miște din loc. Fereastra camerei ei se zguduia sub rafalele de zăpadă. Se auzea şuierul furtunii trecând printre copaci, pe lângă casele robuste. Precum o ființă vie, pornită la vânătoare. În cele din urmă, pe Constance o luase somnul, încălzită sub plapumă. Când se trezise, furtuna se sfârșise. Se dusese la fereastră, așteptându-se să-și vadă mașina îngropată sub nămeți, doar o moviliță albă sub talpa zăpezii

proaspăt căzute. În schimb, a văzut drumul curățat și toate mașinile deszăpezite.

Mașina era bine acolo unde era.

Și la fel și ea, în sfârșit.

Timp de patru zile și patru nopți, zăpada continuase să cadă, înainte ca Billy Williams să se întoarcă împreună cu plugul lui. Până atunci, satul Three Pines a rămas înzăpezit, rupt de lume. Dar nu conta, din moment ce aveau aici toate cele de trebuință.

Încetul cu încetul, Constance Pineault, cea de șaptezeci și șapte de ani, și-a dat seama că era bine nu doar fiindcă avea un bistrou, ci și pentru că avea bistroul lui Olivier și Gabri. Și nu avea doar o librărie, ci librăria Myrnei, brutăria lui Sarah și magazinul universal al lui *Monsieur Béliveau*.

Sosise aici ca o femeie de oraș plină de sine și acum era îngropată în zăpadă, stând pe o bancă alături de o nebulă, cu o rață în poală.

Cine era ținută acum?

Însă Constance Pineault știa că, departe de a fi smințită, își venea, în fine, în simțiri.

— Am venit să te întreb dacă vrei să bei ceva, spuse ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, babo, de ce n-ai zis așa de la început?

Ruth s-a ridicat în picioare și și-a scuturat fulgii de zăpadă de pe palton.

S-a ridicat și Constance și i-a dat-o înapoi pe Rosa, spunând:

— Poate vrei să dai la rațe?

Ruth a pufnit, acceptând și rața, și vorbele.

Olivier și Gabri treceau dinspre pensiune și s-au întâlnit cu toții pe drum.

— E o avalanșă de tipi ca ei, a spus Ruth.

— Eram la fel de pur ca zăpada abia căzută, i se confesă Gabri lui Constance. Apoi am fost călcat.

Olivier și Constance au izbucnit în râs.

— Vă conectați prin spiritism cu Mae West? a spus Ruth. Oare Ethel Merman n-o să fie geloasă? ²

— E loc pentru toată lumea, a spus Olivier, trăgând cu coada ochiului la masivul lui partener.

Constance nu avusese de-a face cu homosexuali până acum, cel puțin nu din câte știa ea. Tot ceea ce știa despre aceștia era că erau „ei”. Nu „noi”. Și „ei” erau nefirești. În cele mai generoase gânduri ale sale, considera că homosexualii sunt defecti. Bolnavi.

Însă de cele mai multe ori, atunci când se gândea la ei, o făcea cu un soi de dezaprobare. Poate chiar cu dezgust.

Până acum patru zile. Până când începuse să cadă zăpada, iar sătucul din vale fusese rupt de lume. Până când descoperise că Olivier, cel cu care fusese atât de distantă, îi dezăpezise mașina. Fără ca ea să-i fi cerut. Fără ca măcar să-i fi spus ceva.

Până când, de la fereastra dormitorului ei din mansarda Myrnei, aflată deasupra librăriei, îl văzuse pe Gabri înaintând cu greu prin zăpada viscolită, ca să ducă croasanți calzi și cafea celor care nu puteau ajunge la bistrou, pentru micul dejun.

² În original, Gabri spune: „I used to be as pure as the driven snow. Then I drifted”, ca aluzie la faptul că este homosexual. Comparația unei persoane caste cu zăpada pură este veche în limba engleză, ea putând fi întâlnită încă din piesa *Hamlet* a lui Shakespeare. Dar mai cunoscută a rămas replica aproape identică a actriței americane Mae West, divă a anilor '30, al cărei succes a fost invidiat, la vremea respectivă, de un alt sex-simbol celebru, Ethel Merman. (N.red.)

În timp ce ea stătea și se uita, el livrase mâncarea, apoi curățase cu lopata zăpada de pe verandă, de pe scări și de pe aleile din față.

Apoi plecase. Spre următoarea casă.

Constance a simțit pe braț mâna puternică a lui Olivier, ținând-o ca să nu cadă. Dacă în acest moment în sat ar poposi un străin, oare ce-ar crede? Că Gabri și Olivier sunt băieții ei?

Să sperăm că da.

Constance păși înăuntru și simți aroma familiară a bistroului. Bârnela din lemn întunecat la culoare și podeaua de scânduri albe de pin erau îmbibate cu miresme mai vechi de un secol, de foc din lemn de arțar și cafea tare.

— Vino-ncoa!

Constance a mers pe urmele vocii. Ochiurile de geam lăsau să intre lumina zilei, atâta câtă era, dar înăuntru rămânea în continuare întuneric. Ochii i-au poposit pe căminele mari de piatră din fiecare capăt al bistroului, în care ardeau focuri din lemn de cireș, înconjurare de canapele și fotolii confortabile. În centrul încăperii, între șemineuri și locul unde petreceau timpul împreună, se aflau mese vechi de pin, pe care erau așezate tacâmuri de argint și porțelanuri amestecate. Un brad mare și stufos, de Crăciun, stătea în colț, cu luminițele lui roșii, albastre și verzi clipind, cu o adunătură întâmplătoare de fleacuri, mărgelă și țurțuri atârând de ramurile sale.

Câțiva clienți ședea în fotolii, sorbind din *cafés au lait* sau din ciocolatele calde și citind ziare vechi de o zi, în franceză și engleză.

Strigătul venise din capătul îndepărtat al încăperii și, chiar dacă n-o putea vedea pe femeie, Constance știa foarte bine cine vorbea.

— Ți-am luat un ceai.

Myrna era în picioare, așteptându-le lângă unul dintre șemineuri.

— Sper că vorbești cu ea, spuse Ruth, așezându-se pe cel mai bun loc de lângă foc și punându-și picioarele pe taburet.

Constance a îmbrățișat-o pe Myrna și i-a simțit carnea moale, sub puloverul gros. Deși era o negresă masivă, cu cel puțin douăzeci de ani mai tânără ca ea, Myrna se simțea și mirosea ca mama lui Constance. Lucrul ăsta o descumpănise la început, de parcă cineva ar fi împins-o ușor și i-ar fi tulburat echilibrul. Dar sfârșise prin a căuta aceste îmbrățișări.

Constance a sorbit din ceai, a privit flăcările licărind și le-a ascultat cu o jumătate de ureche pe Myrna și Ruth vorbind despre ultimele livrări de cărți, întârziate din cauza ninsorii.

Simțea cum ațipește la căldură.

Patru zile. Și avea deja doi fii gay, o mamă masivă, negresă, o poetă dementă ca prietenă și intenția de a-și cumpăra o rață de companie.

Nu asta era ceea ce așteptase de la această călătorie.

A căzut pe gânduri, furată de jocul flăcărilor. Nu era cu totul sigură că Myrna înțelese de ce venise ea aici. De ce luase legătura cu ea după atâția ani. Fusese esențial ca Myrna să priceapă, dar acum timpul expirase.

— Ninsoarea încetinește, spuse Clara Morrow.

Își trecu mâinile prin păr, în încercarea de a-și îmblânzi claia ca o pălărie, dar nu reuși decât să înrăutățească lucrurile.

Constance s-a scuturat din gânduri și și-a dat seama că nu remarcase sosirea Clarei.

O întâlnise pe Clara chiar în prima noapte petrecută la The Three Pines. Ea și Myrna fuseseră invitate la cină, iar Constance, deși tânjea după o cină liniștită alături de Myrna, nu a știut cum să refuze politicos. Așa că și-au pus paltoanele și ghetetele și au răzbit cu greu până acolo.

Se presupunea că o să fie numai ele trei, ceea ce, oricum, nu era prea bine, dar apoi au venit și Ruth Zardo cu rața ei, iar seara a evoluat de la neplăcută la ratată. Rața Rosa măcănise într-un fel care suna cam ca „drac, drac, drac“, în timp ce Ruth petrecuse toată seara bând, transpirând, jignind și întrerupând.

Constance auzise de ea, desigur. Poeta care câștigase Premiul Guvernatorului General făcuse ca țara să aibă ca laureată o poetă dementă și acrită.

*Cine te-a rănit cândva, demult / atât de rău, dincolo de
vindecare / încât să-ntâmpini orice început / cu neîncredere și
buze-amare?*

Pe măsură ce seara înainta, Constance își dădea seama că aceasta era o întrebare foarte bună. La un moment dat, a fost chiar tentată s-o întrebe același lucru pe poeta nebună, dar n-a făcut-o, de teamă că va fi întrebată, la rândul ei.

Clara pregătise omletă cu brânză topită, de capră. Cina era completată de o salată verde cu roșii și castraveți și baghetă caldă, proaspătă. Au mâncat în bucătăria mare și, după ce au terminat, Myrna a făcut cafeaua. Ruth și Rosa s-au retras în sufragerie, iar Clara a luat-o pe Constance cu ea, în atelierul îngrămădit, plin de pensule, palete și pânze. Mirosea a ulei, terebentină și banane coapte.

— Peter m-ar fi cicălit să fac curat aici, a spus Clara, privind dezordinea din atelier.

Le vorbise la cină despre despărțirea de soțul ei. Constance își zugrăvise pe față o expresie de compasiune și se întrebase dacă ar fi posibil s-o șteargă prin fereastra de la baie. Precis că moartea pe un morman de zăpadă n-ar fi fost un lucru chiar așa de rău, nu?

Și acum Clara vorbea din nou despre soțul ei. Îndepărtatul ei soț. Era de parcă ar fi defilat pe-acolo în chiloți. Și-ar fi arătat părțile intime. Era dizgrațios, necuviincios și inutil. Iar Constance nu voia decât să plece acasă.

A auzit dinspre sufragerie: „drac, drac, drac“. Nu-și dădea seama și nici nu-i mai păsa dacă era rața sau poeta cea care rostea cuvintele astea.

Clara s-a strecurat pe lângă un șevalet. Pe pânză se zărea vag conturul fantomatic a ceea ce ar fi trebuit să devină silueta unui bărbat. Fără prea mare entuziasm, Constance a urmat-o spre capătul îndepărtat al atelierului. Clara a aprins o lampă, care lumina un tablou micuț.

La început i-a părut neinteresant, în mod sigur ceva banal.

— Aș vrea să-ți fac portretul, dacă nu te superi, a spus Clara, fără s-o privească.

Constance a tresărit. Oare o recunoscuse? Știa cine era?

— Nu cred că se va întâmpla lucrul ăsta, îi răspunsese cu voce fermă.

— Înțeleg, zisese Clara. Nici eu nu-s sigură că aș vrea să fiu pictată.

— De ce nu?

— Mi-e prea teamă de ce-ar putea vedea altcineva.

Clara a zâmbit, apoi s-a îndreptat spre ușă. Constance a urmat-o, după ce a aruncat o ultimă privire spre pictura aceea micuță. Era portretul lui Ruth Zardo, care

își pierduse de-acum cunoștința și sforăia pe canapeaua Clarei. În tablou, bătrâna poetă strângea între degete un șal albastru pe care îl avea înfășurat în jurul gâtului, iar mâinile ei erau slabe ca niște gheare. Venele și tendoanele gâtului se vedeau prin pielea transparentă, ca foița de ceapă.

Clara prinsese în tablou amărăciunea și singurătatea lui Ruth, furia ei. Acum Constance își dădea seama că era aproape imposibil să îți muți privirea de la portret.

Ajunsa în ușa atelierului, s-a mai uitat o dată în urmă. Nu mai avea ochii ageri, dar nici nu era nevoie de asta ca să-și dea seama ce prinsese Clara cu adevărat. Era Ruth. Dar mai era și altcineva. O imagine pe care Constance și-o amintea din copilărie.

Era bătrâna poetă nebună, dar era totodată și Fe-cioara Maria. Mama lui Dumnezeu. Uitată, resemnată. Lăsată în urmă. Privind spre o lume care nu-și mai amintea ce dar îi făcuse ea.

Constance s-a simțit ușurată că refuzase cererea Clarei de a o picta. Dacă ăsta era felul în care o vedea pe mama lui Dumnezeu, atunci cum ar fi văzut-o pe ea?

În aceeași seară, mai târziu, Constance a fost atrasă, aparent fără țință, spre ușa studioului.

O singură lumină încă strălucea asupra portretului și, din prag, Constance și-a dat seama că gazda ei nu o pictase pur și simplu pe nebuna Ruth. Nu o pictase pur și simplu nici pe uitata și amărâta Maria. Bătrâna din portret privea undeva în zare. Într-un viitor întunecat și singuratic. Și totuși. Totuși. Chiar acolo. Greu de prins. Abia devenind vizibil. Mai era ceva.

Clara prinsese în tablou disperarea, dar prinsese deopotrivă și speranța.

Constance își luase cafeaua și li se alăturase din nou lui Ruth și Rosa, Clarei și Myrnei. Le ascultase. Și apoi începuse, doar începuse, să înțeleagă cum trebuie să fie să poți pune pe un chip mai mult decât un nume.

Asta fusese acum patru zile.

Iar acum își făcea bagajele și se pregătea de plecare. Numai o ultimă ceașcă de ceai în bistrou și avea s-o întindă.

— Nu pleca.

Myrna vorbise cu blândețe.

— Trebuie.

Constance a renunțat să se uite în ochii Myrnei. Una peste alta, era mult prea personal. În schimb, s-a uitat pe fereastra înghețată, spre satul acoperit cu zăpadă. Era amurg și luminile Crăciunului se aprindeau pe copaci și pe case.

— Pot să revin? De Crăciun?

A urmat o tăcere lungă, foarte lungă. Și toate temerile lui Constance s-au întors, târându-se afară din tăcerea aceea. A coborât ochii spre mâinile așezate cu grijă în poală.

Se dezvăluise pe sine. Fusese păcălită să creadă că era în siguranță, că era plăcută, că era bine-venită.

Apoi a simțit pe mână o palmă mare și a ridicat ochii.

— Mi-ar plăcea mult, a spus Myrna, zâmbind. O să ne distrăm teribil.

— Să ne distrăm? a întrebat Gabri, aruncându-se pe canapea.

— Constance se întoarce de Crăciun.

— Minunat. Poți să vii la slujba cu colinde, din Ajun. Cântăm toate piesele cunoscute. „Noapte liniștită“. „Primul Crăciun“...

— „Cele douăsprezece bile ale Crăciunului”³, a spus Clara.

— „A sosit din barul nopții”⁴, a spus Myrna.

— Chestii clasice, a întărit Gabri. Deși anul ăsta exersăm și unul nou.

— Sper că nu „Noapte sfântă”⁵, a zis Constance. Nu știu dacă sunt pregătită pentru așa ceva.

Gabri a râs.

— Nu. E vorba despre „Colindul Irochezilor”⁶. Îl știi?

A cântat câteva note din vechiul colind din Québec.

— Îmi place mult, a răspuns ea. Dar nu-l mai cântă nimeni.

Deși n-ar fi trebuit s-o surprindă faptul că în sătucul ăsta găsea ceva ce toată lumea părea să fi uitat.

Constance și-a luat rămas-bun și, după ce i-au strigat „À bientôt!”⁷, ea și Myrna s-au îndreptat spre mașină.

Constance a pornit-o ca să se încălzească. Se făcuse prea întuneric pentru hochei și copiii părăseau patinoarul, clătinându-se pe patine și folosindu-și crosele ca să se echilibreze.

Constance știa că este acum ori niciodată.

— Așa făceam și noi, a spus ea, iar Myrna i-a urmat privirea.

³ În original „The Twelve Gays of Christmas”, parodie după titlul colindului „The Twelve Days of Christmas”, ca aluzie la homosexualitatea lui Gabri. (N.t.)

⁴ În original „It Came Upon a Midnight Queer”, parodie după titlul colindului „It Came Upon a Midnight Clear”, ca aluzie la homosexualitatea lui Gabri. (N.t.)

⁵ În original, „Holy Night”, aluzie la asemănarea dintre *holy* (sfânt) și *hole* (gaură). (N.red.)

⁶ Populație de indieni din nordul SUA și Canada. (N.t.)

⁷ „Pe curând” (în lb. franceză, în original).

— Jucați hochei?

Constance a dat din cap.

— Aveam propria echipă. Tata urma să ne antreneze, Mama urma să ne încurajeze. Era sportul preferat al Frațelui Andrei.

A întâlnit privirea Myrnei. Gata, și-a spus ea. Am făcut-o. Secretul acela murdar ieșise, în fine, în lume. Când va reveni aici, Myrna va avea o mulțime de întrebări. Și, în sfârșit, Constance știa că îi va răspunde.

Myrna a petrecut-o cu privirea și discuția i-a fugit pe loc din minte.